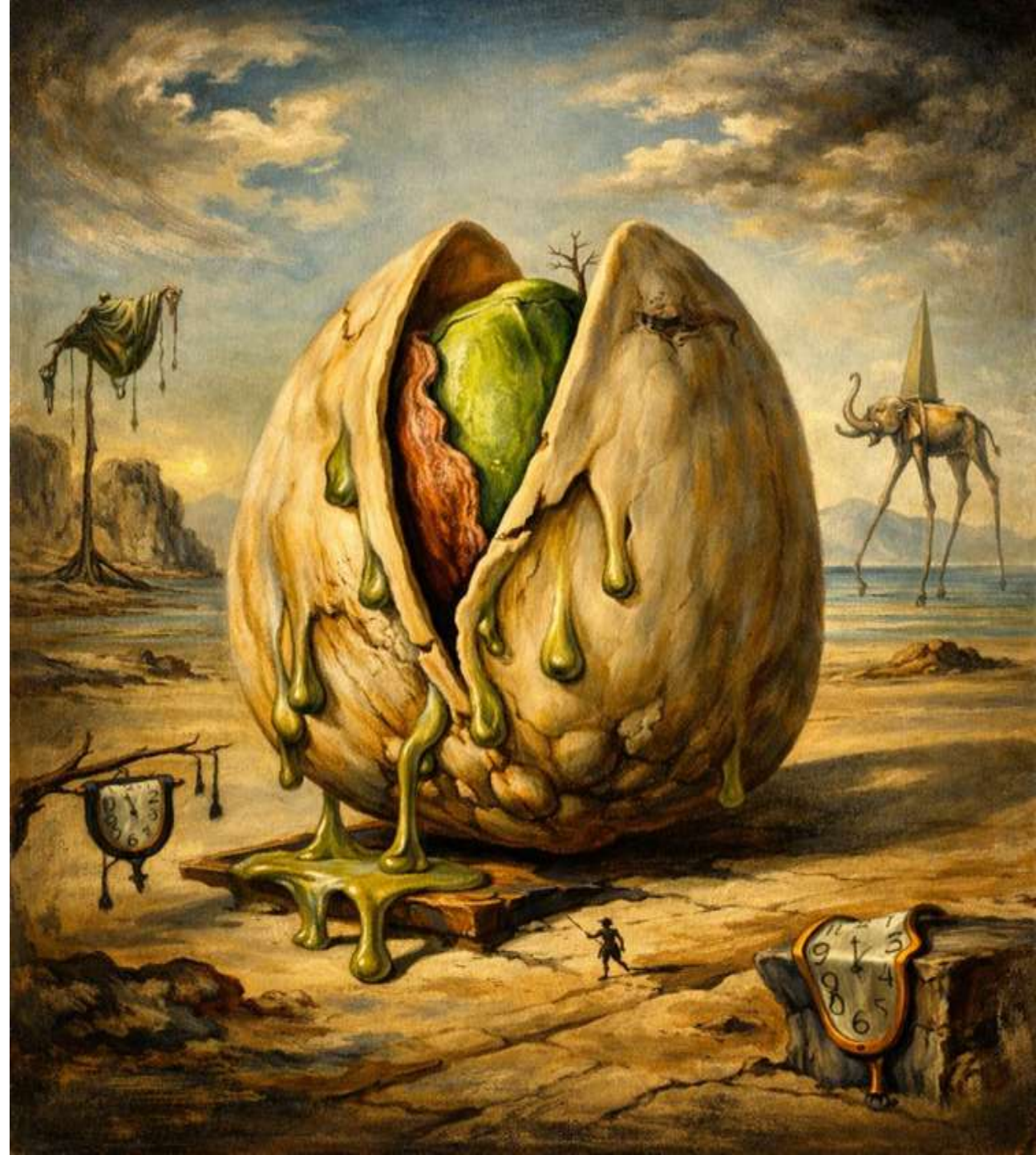

Pastiche & AI

Dirk Visser

[ChatGPT > Prompt: 'Pistache nootje in de stijl van [kunstenaar A]' daarna beetje uitgerekt]

Pastiche volgens A-G Emiliou

een **artistieke creatie** die

- i) een bestaand werk oproept door de desbetreffende **kenmerkende ‘esthetische taal’** over te nemen, daarbij
- ii) merkbaar **verschilt** van de geïmiteerde bron en
- iii) **bedoeld** is om als een imitatie te worden **herkend**.

Het **doel** dat met die **openlijke stijlimitatie** wordt nagestreefd, is **irrelevant**.

Het gebruik van beschermde elementen uit werken of ander materiaal, met inbegrip van ‘samples’ van fonogrammen, valt onder de overeenkomstige uitzondering wanneer het leidt tot een artistieke creatie met die essentiële kenmerken.

Pastiche gebruik moet ‘herkenbaar’ zijn “voor een persoon die vertrouwd is met het hergebruikte beschermde materiaal en die over het vereiste intellectuele inzicht beschikt om de ‘pastiche’ waar te nemen.”

Pastiche = stijlnabootsing?

- Maar stijl is niet beschermd, dus waar hebben we het over??
- Moet de omvang van het bewerkingsrecht worden beperkt?
  - Freie Benutzung?
  - “welke niet als een nieuw, oorspronkelijk werk moet worden aangemerkt”.

Pastiche = parodie **zonder humor?**

Parodie = duidelijk afwijkende opzettelijke nabootsing met humor

Pastiche = duidelijk afwijkende opzettelijke nabootsing

“wezenlijke kenmerken van de parodie bestaan [erin] dat, enerzijds, een bestaand werk wordt **nagebootst** doch met **duidelijke verschillen** met het bestaande werk en, anderzijds, aan **humor** wordt gedaan of de spot wordt gedreven”.

(HvJ EU Deckmyn)

Waar niet aan hoeft te worden voldaan

- Het begrip „parodie” [of pastiche] dient **niet** te voldoen aan zodanige voorwaarden dat de parodie een ander **eigen oorspronkelijk karakter** vertoont dan louter duidelijke verschillen met het geparodieerde oorspronkelijke werk, redelijkerwijze aan een andere persoon dan de auteur van het oorspronkelijke werk zelf kan worden toegeschreven, betrekking heeft op het oorspronkelijke werk zelf of de bron van het geparodieerde werk vermeldt.

(HvJ EU Deckmyn)

Rechtvaardig evenwicht

- Evenwel moet de toepassing in een concreet geval van de beperking ten aanzien van de parodie [of pastiche] een **rechtvaardig evenwicht** in acht nemen tussen, enerzijds, de belangen en rechten van de [**rechthebbenden**] en, anderzijds, de vrije meningsuiting van de **gebruiker** van een beschermd werk die zich beroept op de beperking ten aanzien van de parodie [of pastiche]

(HvJ EU Deckmyn)

“Niettemin zou de brede reikwijdte van deze uitzondering van geval tot geval worden gecompenseerd door de verplichting voor rechters om, geconfronteerd met een dergelijk verweer tegen een vordering wegens inbreuk, in het licht van **alle relevante omstandigheden** (

- **omvang van het gekopieerde materiaal,**
- **omvang van de creatieve input,**
- **commercieel of niet-commercieel karakter van het gebruik,**
- **risico van vervanging**

enz.) na te gaan of het vrij toestaan van het gebruik in kwestie een „**rechtvaardig evenwicht**” tussen de rechten en belangen van de partijen zou respecteren, overeenkomstig de driestappentoeets [...]”.

Pastiche met AI?

(Waarom) maakt het gebruik van AI verschil?

- Iedereen kan het en doet het, dus het “moet kunnen”. (vgl. Illegaal downloaden)
- Iedereen kan het en doet het, dus er moet paal en perk aan worden gesteld. (Hoe dan?)

Pastiche met AI?

- Het is toch niet tegen te houden, dus laat maar gaan / wen er maar aan.
- Het is toch niet tegen te houden, dus gooi er maar een heffing op.
- Zolang het alleen online gebeurt is het onschadelijk?
- Zolang er geen geld mee wordt verdiend is het onschadelijk?

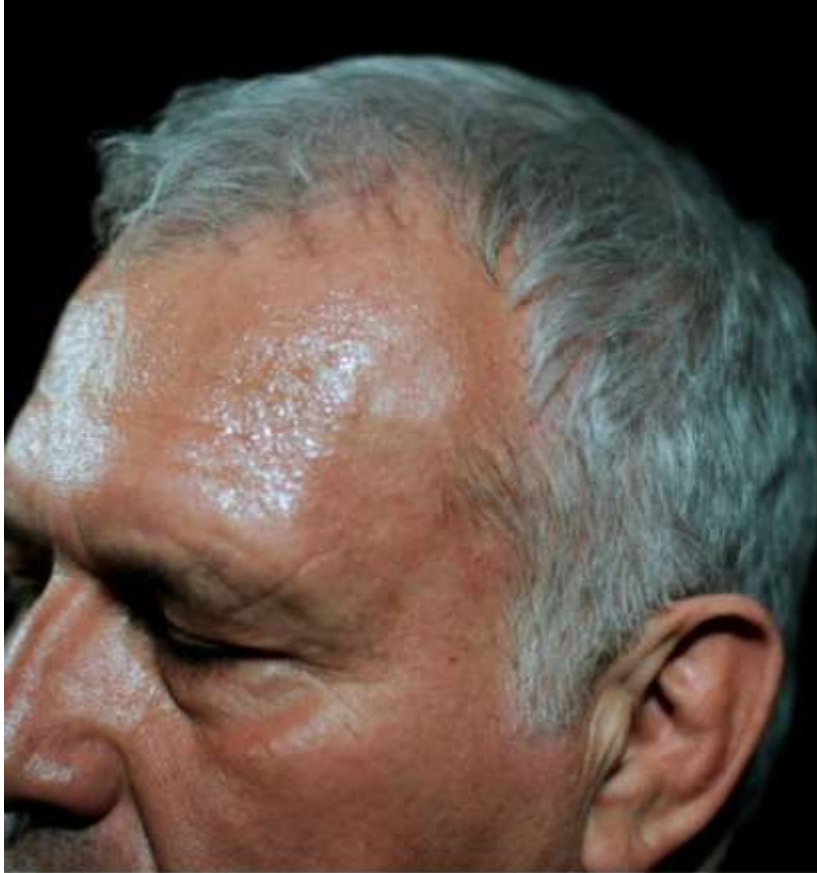
Met AI

Zonder AI

Origineel

Iris van Dongen (midden) werd beschuldigd van plagiaat (rechts: Koos Breukel) (links: ChatGPT)

De Belgische schilder Luc Tuymans is veroordeeld voor plagiaat met zijn schilderij *A Belgian Portrait*. Het werk toont te veel overeenkomsten met een krantenfoto van fotografe Katrijn van Giel.

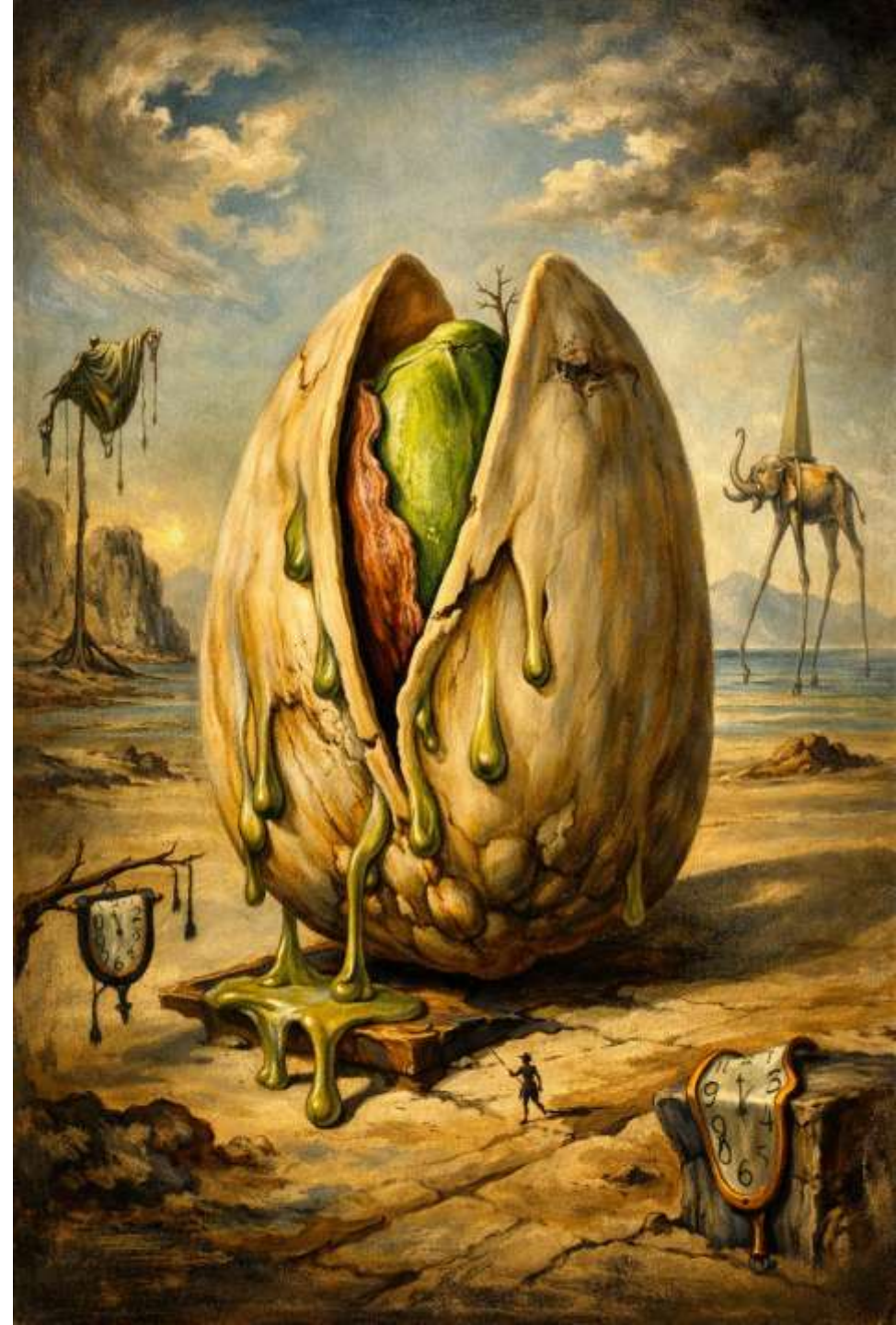
Stijlnabootsing met AI

- Is gebruik van AI een ‘bijkomende omstandigheid’ die de stijlnabootsing onrechtmatig maakt?
- Vanwege het gemak?
- Vanwege de schaal?
- Vanwege de (potentiële) schadelijkheid?
  - Substitutie effect?
  - Zie de fair use discussie in de VS

Stijlnabootsing met AI

- AI is de grote emancipator > iedereen kan nu kunst maken!
- Wat zonder AI mag, moet met AI ook mogen.
- Er is nauwelijks schade.

17:24

Gebruik de geüploade afbeelding en genereer een handgeschilderde verhalende illustratie in een mid-century Americana-stijl als van Norman Rockwell. De scène moet worden opgebouwd door middel van schilderachtige interpretatie in plaats van fotografische nauwkeurigheid, met uit zichtbare penseelstroken opgebouwde vormen, verzachte anatomie en warme kleurverhoudingen. Belichting is warm en interpretatief, geen filmisch of lenslicht. De uiteindelijke afbeelding moet menselijk, nostalgisch en duidelijk geïllustreerd eruitzien, als een in lak verteld verhaal in plaats van een in olie verf weergegeven foto.

Vragen aan ChatGPT

Taak AI-systeem aanbieders?

Moeten zij output “in de stijl” van een nog levende of nog geen 70 jaar overleden kunstenaar

- onmogelijk maken?
- verbieden?
- niet aanmoedigen?

Foto “in de stijl van” Koos Breukel

- Onrechtmatig jegens de fotograaf?

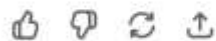

Midjourney - painted in the style of luc tuymans

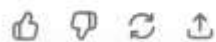
Bewerk in de stijl van de schilder Luc Tuymans

Het spijt ons, maar de prompt is mogelijk in strijd met onze richtlijnen inzake gelijkheid met inhoud van derden. Als je denkt dat we het mis hebben, probeer het dan opnieuw of wijzig je prompt.

Bewerk in de stijl van een somber schilderij

Het spijt ons, maar de prompt is mogelijk in strijd met onze richtlijnen inzake gelijkheid met inhoud van derden. Als je denkt dat we het mis hebben, probeer het dan opnieuw of wijzig je prompt.

Vragen aan ChatGPT

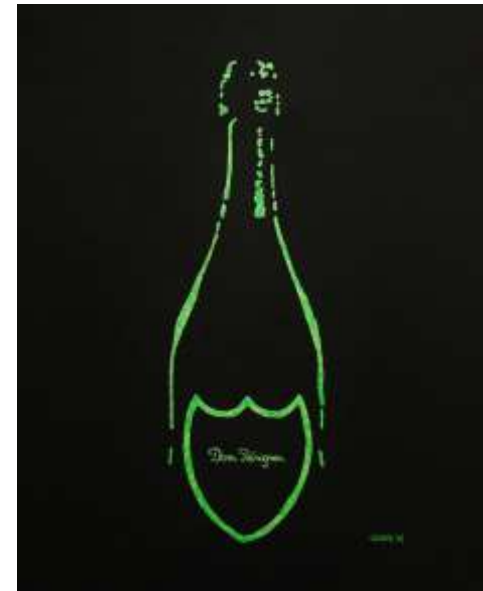
Pastiche

- Alleen voor ‘intellectueel verantwoorde’ kunst in een galerie?
- Alleen als “de kunstuiting het originele resultaat is van een creatief vormgevend proces”?

BenGH 14 oktober 2019

Moët Hennessy Champagne Service / Cedric Art

- de artistieke vrijheid [als aspect van het recht op vrije meningsuiting van de kunstenaar] een “**geldige reden**” vormt indien
- “**de kunstuiting het originele resultaat is van een creatief vormgevend proces** dat niet erop is gericht het merk of de merkhouder schade toe te brengen”.

Carel Willink

- Met AI
- Pastiche?

Toelaatbaar

- Op internet?
- In een galerie?
- Op een poster?
- Op het omslag van een tijdschrift?

@tintinparodie

- Gemaakt met (hulp van) AI?
  - Wel 'echte parodieën'.
- Toelaatbaar
- Op internet?
  - In een galerie?
  - Op een poster?
  - Op het omslag van een tijdschrift?

Conclusie?

Discussie!

Fotoanimatie met AI > deepfake

Schending van het auteursrecht van de
kleuterschool-fotograaf uit 1974?

